

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

HRC

**Kulturní střet v rámci
migrace do vyspělých zemí**

Kulturní střet v rámci migrace do vyspělých zemí

1 Úvod

Jedním ze základních lidských práv¹ je svoboda přemísťovat se. Stěhování obyvatelstva, neboli migraci², můžeme pozorovat napříč celou historií lidstva – od pravěkého přesunu tlup za zvěří, přes středověkou urbanizaci, až po mezikontinentální migraci v době zámořských objevů v novověku.³ Přemísťování osob přes mezinárodně uznávané hranice má značný dopad na region. Důsledky jsou pozorovatelné především v oblasti kulturní, ekonomické a občansko-politické.

Ačkoli v posledních letech vzniklo několik nezbytných dokumentů upravujících pracovní práva migrantů, palčivým problémem zůstává kulturní rovina integrace⁴. Společnost čelí otázkám, do jaké míry ponechat imigrantům jejich vlastní hodnoty a nakolik by se měli přizpůsobit zvykům země, do které přišli. Existuje několik modelů integrační politiky a každý z nich se k začleňování menšin staví jinak, přesto by při uplatňování kteréhokoli způsobu integrace měla být respektována základní práva všech obyvatel země. Se stále se zvyšující migrací je potřeba stanovit jasnou koncepci, jak se stavět k začleňování cizinců do struktur domácího obyvatelstva. Je otázkou, zda vůbec může společnost bez dostatečné integrace dlouhodobě fungovat.

2 Migrace

Migrace je jedna z forem prostorových pohybů obyvatelstva, pro něž se používá souhrnný pojem mobilita (hybnost). Dočasná změna bydliště, dojíždění či naopak vyjíždění a cestování se neřadí jako migrace. Rozeznáváme migraci **vnitrostátní** (pokud nejsou překročeny hranice daného státu) a **mezinárodní** (překročení státních hranic). Mezinárodní migrant je pak člověk, který žije na území země, ve které se nenarodil, a získal jisté vazby k této zemi.⁵ OSN stanovila hranici pro označení mezinárodního migranta pobytem delší než jeden rok.⁶

Podle směru migrace rozeznáváme emigraci (vystěhování) a imigraci (přistěhování). Přemísťování obyvatel je výsledkem kombinace *push* a *pull* faktorů.⁷ **Push faktory** jsou takové, které nutí lidi stěhovat se z jejich domovů. Mohli bychom mezi ně zařadit například nedostatek pracovních příležitostí, nedostatečné zajištění bezpečnosti, vysokou kriminalitu, hladomor, povodně nebo válku. Naopak okolnosti, které podněcují stěhování do určitých oblastí, se nazývají **pull faktory** (nabídka zaměstnání, vyšší úroveň života, nízká

¹Všeobecná deklarace lidských práv: Článek 13. In: 1948. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>

²Zpravidla chápeme dle definice OSN jako překročení hranice politické nebo správní jednotce po určitou minimální dobu. To zahrnuje pohyb uprchlíků, vysídlených osob, vykořeněných lidí, a také ekonomické migranty. Dostupné z: http://www.unesco.org/most/migration/mwc_toc.htm.

³*Migrace*. Pražský studentský summit, 2009. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1258974713944BGR_CSD_Migrace.pdf.

⁴Zpravidla chápeme jako proces postupného začleňování imigrantů do většinové společnosti. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>.

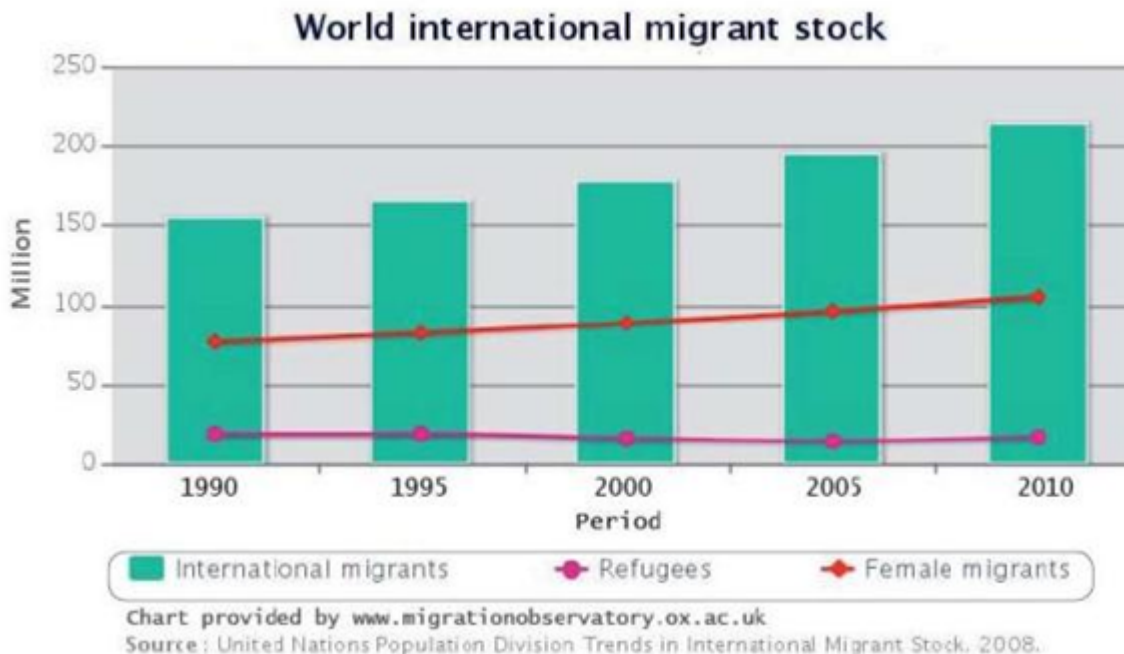
⁵Migrace. In: Člověk v tísni: *Podpora sociálně - integračních politik a služeb* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <http://www.e.polis.cz/page.php?location=&menu=first&id=28&idNotion=6>.

⁶Migrace. In: *Demografický informační portál* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_migrace=.

⁷Introduction to Migration: what is Migration? In: *Radio 1812* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <http://www.radio1812.net/introduction-migration-what-migration>.

kriminalita, dostupnost potravin, přijatelné klima a úrodná půda, vyšší úroveň zaměstnání či politická stabilita). Ty přitahují migranty především do západních zemí. Počet mezinárodních migrantů stále roste. Zatímco v roce 2000 jich bylo na celém světě zhruba 180 milionů, za deset let se počet vyšplhal na 214 milionů.⁸

3 Integrace

Integrace je proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Jedná se o komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace a který má své politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.⁹

3.1 Problematika integrace

Problematika integrace se v poslední době stává aktuálním tématem. Kromě pravicových populistů, již jsou typičtí svým odmítavým postojem vůči přistěhovalcům, se postupně radikalizuje celá společnost. Integrací se však rozumí **obousměrný proces** založený na vzájemných právech a povinnostech imigranta na jedné straně a hostitelské společnosti na straně druhé, který vede k plnému zapojení přistěhovalce.¹⁰ Koncepce integrace jako dvousměrného procesu obrací pozornost k *postojům přijímající společnosti*, jejích občanů, struktur a příslušných organizací.¹¹ Není tedy možné, aby při úspěšném (příp. neúspěšném) integračním procesu byla zásluha (příp. vina) připisována pouze jedné straně.

⁸International Migrant Stock. Dostupné z: <http://esa.un.org/migration/>.

⁹Terminologický slovník. In: *Ministerstvo vnitra České republiky: Azyl, migrace a integrace* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>.

¹⁰SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU: o přistěhovalcích, integraci a zaměstnanosti. In: *Mezikulturní dialog* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/010/001249.pdf>.

¹¹*Integrace cizinců v České republice*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/104278/pedf_b/BAKALARSKA_PRACE_2006.doc. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

4 Modely integrace migrantů

Důležitou složkou migrace je úspěšná integrace cizinců do většinové společnosti. Pavel Barša, český politolog zabývající se problematikou migrace a integrace, odlišuje tři roviny začleňování: kulturní, sociálně-ekonomickou a občansko-politickou.¹²

4.1 Kulturní rovina

Kulturní integrace hraje významnou roli a právě na ní často nakonec závisí, bude-li celková integrace úspěšná. Určuje, do jaké míry jsou *ponechány kulturní a sociální hodnoty migrantům*. Mezi hlavní faktory ovlivňující integraci na kulturní rovině jednoznačně patří zejména jazyk, tradice, náboženství nebo i gastronomie. Zásadní roli zde má především společně sdílený jazyk, což bývá pro migranty často problém. Jazyková bariéra je výraznou překážkou.¹³ V rovině kulturní lze odlišit asimilaci, ideu tavícího kotle, kulturní pluralismus a multikulturalismus.¹⁴

4.1.1 Asimilace

Asimilační teorie pochází z 20. let minulého století, kdy byla představena v USA a stala se předním směrem integračních národních politik na dalších čtyřicet let. Teorie chápe adaptaci migranta jako přirozený proces, ve kterém dochází po čase k nevyhnutelnému *splynutí menšiny s většinou*. Počítá s tím, že migrant opustí své původní hodnoty a zvyky a přijme za své hodnoty většiny společnosti. Následkem takového rozpuštění minority v majoritě jsou cizinci oprávněni používat plná práva, stejně jako většinové obyvatelstvo za cenu upuštění od některých svých zvyklostí a hodnot.¹⁵

Dle kritiky asimilacionismu však tento způsob integrace podporuje tzv. zvrácené efekty ve společnosti: posilování etnického vědomí a potřeba vymezovat se, změna vnímání minority majoritou jako kulturně nižší a pohyblivost pravidel asimilační politiky (kritéria mohou být většinou měněna, aby byla pro menšinu nedosažitelná).¹⁶

4.1.2 Tavící kotel

Model tavícího kotle (melting pot) se kryje v mnohém s ideou asimilační teorie a byl charakteristický také pro Spojené státy. Naproti samotnému splynutí s celkem zde však dochází k současnému obohacení společnosti o charakteristické rysy menšiny. Každá vlna migrace s sebou přináší něco nového a obohacuje národní identitu. V průběhu času se ukázal tento systém úspěšný jen zčásti. Minoritní skupiny tvořily čtvrti, kde žily svým způsobem, a jádro americké kultury zůstalo prakticky nepozměněno.¹⁷

Ačkoli se může tento model zdát všeobecně nejspravedlivější k přistěhovalcům, ve skutečnosti není natolik benevolentní. Určité skupiny mohou být z celku vynechány, pokud nejsou uznané za dostatečně

¹²BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vydání. Brno, 2003. ISBN 80-85959-47-X.

¹³*Reflexe konceptu integrace a promítnutí jeho definice do přistěhovaleckých politik na příkladu České republiky*. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/78859/fss_m/Modrakova_Diplomova_prace.doc. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

¹⁴*Integrace cizinců v České republice*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/104278/pdf_b/BAKALARSKA_PRACE_2006.doc. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

¹⁵BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vydání. Brno, 2003. ISBN 80-85959-47-X.

¹⁶BAUBÖCK, Rainer. COUNCIL OF EUROPE. *The integration of immigrants*. 1994. Dostupné z: http://www.ihs.ac.at/publications/lib/ihsrp_15.pdf.

¹⁷BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vydání. Brno, 2003. ISBN 80-85959-47-X.

vhodné pro obohacení většiny. Například až do 40. let minulého století byli z teorie asimilace či tavícího kotle vyloučeni černoši, Indiáni, Asiati, Hispánci či jiní příslušníci „nebílé“ rasy.¹⁸

4.1.3 Kulturní pluralismus

Principem kulturního pluralismu je pevné ekonomické a politické vsazení skupiny do okolní společnosti, avšak při současném zachování si své kulturní odlišnosti. Přistěhovalecké populace jsou chápány jako soudržné etnické komunity, které můžeme odlišit od většiny kulturně, společensky a se zřetelem na jazyk. Přijetí do většiny neznamena pro migranty ztrátu etnické příslušnosti ani její vykazání do soukromí.¹⁹ Hierarchický kulturní pluralismus (tzv. britský model) fungující ve Velké Británii je více zaměřen na „vyrovnávání“ možností znevýhodněných.²⁰ Poměrně výstižně je obsah tohoto přístupu obsažen ve slovech Lee Jaspera: „Abyste se k lidem chovali stejně, musíte s nimi zacházet různě.“²¹

4.1.4 Multikulturalismus

Silnější variantou kulturního pluralismu je model multikulturalismu. Na rozdíl od výše zmíněného aktivně podporuje a udržuje kulturní odlišnosti ve společnosti pomocí politických opatření. Výchozí stanovisko pro multikulturalismus říká, že nezahrnutí určitých skupin do veřejné kultury jim dává podřízený status, což není v souladu s možností na rovná práva.

Kritika multikulturalismu zaznívá v posledních letech z řad sociologů, politiků, novinářů, nebo jiných komentátorů společenského dění. Jedním z problémů, které tito kritici na myšlenku multikulturalismu vidí, je přílišné poukazování na rozdílnost kultur většinové a menšinové společnosti ve snaze zvýhodnit menšinové skupiny.²² To může mít za následek větší vyhranění kultur a následnou separaci či vzpouru.²³ Zásadní úskalí multikulturalismu dle nich spočívá v možné segregaci skupin s odlišnou kulturně-etnickou podstatou od majoritní společnosti.

Ačkoli je multikulturalismus starý jako lidstvo samo, tak vlastní ideologie multikulturalismu vznikla v 60. letech minulého století v Kanadě, kde šlo podle některých zdrojů o politické sjednocení frankofonního a anglofonního obyvatelstva.²⁴ Kanada v roce 1971 přijala multikulturalismus jako státní ideologii, kterou je dodnes.

4.1.5 Kulturní segregace

Zápornou alternativou kulturní integrace je kulturní segregace, při níž u menšinových skupin dochází k uzavírání a oddělování od většinové společnosti. To může být vedeno buď zvnějšku (častěji), nebo zevnitř (menšinou, u které jde o obrannou reakci na asimilační či eliminační tlaky většiny).

¹⁸ *Integrace cizinců v České republice*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/104278/pedf_b/BAKALARSKA_PRACE_2006.doc. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

¹⁹ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vydání. Brno, 2003. ISBN 80-85959-47-X.

²⁰ JIRSENSKÁ, Lucie. *Integrace muslimských minorit v zemích západního světa (Francii, VB, SRN a ČR) po 11. září 2001*. Praha, 2008. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/113827/fss_b/Jirsenska_Bakalarska_prace_FSS_MU.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

²¹ LAQUEUR, Walter. *Poslední dny Evropy: Humanistická Evropa nebo islamistická Eurábie?*. str. 148. ISBN 80-7106-829-2.

²² HIRT, Tomáš. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identity*. Plzeň, 2005.

²³ Sartori, Giovanni: *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovanci*. Praha, 2005.

²⁴ Goodrich, J. *Multiculturalism in Canada, Canada & the World Backgrounder*, 1994. Dostupné z: http://www.mta.ca/faculty/arts/canadian_studies/english/about/multi/index.htm.

4.2 Sociálně-ekonomická rovina

Sociální integrace je spojena s rozmístěním etnicko-kulturních skupin do základních sociálních sfér dané společnosti (tj. trh práce, kvalifikace, vzdělání, příjmy, bohatství, profesionální prestiž, kvalita bydlení, zdravotní péče atd.).

Existuje těsný vztah mezi kulturní a sociálně-ekonomickou integrací. Například jedním z hlavních předpokladů úspěchu kulturní integrace je jazyk. V zemi, ve které je migrantům poskytováno kvalitní vzdělání s ohledem na jejich mateřský jazyk, je šance na úspěšnou celkovou integraci výrazně vyšší. Příkladem může být Švédsko, ve kterém byl roku 1975 schválen Zákon o imigrantech a menšinách, který umožňuje výuku menšin v jejich rodném jazyce (švédština je zde jako druhý jazyk).²⁵ Takto bilingvní lidé získávají více pracovních příležitostí a lépe se uplatní ve společnosti, což vede k lepšímu začlenění do většinové společnosti.

Problém dlouhodobě spojený s migrací a integrací je **nezaměstnanost druhé generace přistěhovalců**. Čím je sociální politika přijímacího státu štedřejší, tím menší zisk jim přijetí přistěhovalce přinese. Například v Dánsku má i druhá a třetí generace přistěhovalců mnohem vyšší míru závislosti na státních dávkách než zbytek společnosti – byť zde jsou velké rozdíly mezi různými skupinami přistěhovalců.²⁶ Migranti často nemají téměř žádnou motivaci k práci. Pracovat se buďto nevyplatí, nebo je to v segregované „multikulturní“ společnosti velmi obtížné.²⁷

4.3 Občansko-politická rovina

Občansko-politickou integraci můžeme rozdělit na dvě formy – asimilaci a akomodaci. **Politickou asimilací** rozumíme stav, ve kterém etnická příslušnost nemá vliv na šanci dostat zaměstnání v jakékoliv pozici státní správy či na úspěch ve volbách na úřednické nebo politické posty. Druhou formou politické integrace je **politická akomodace** – účelové brání ohledu na etnicko-kulturní skupiny ve státní správě či politické reprezentaci. Tato opatření slouží k předcházení nebezpečí občansko-politické segregace hrožící příslušníkům menšin (od 60. let minulého století typické pro USA).

I občansko-politická integrace má svou zápornou alternativu, a to **politickou kontrolu** menšiny většinou (tj. politická segregace menšiny) a **etnický konflikt**, který může být způsoben právě politickou segregací, jež je většinou spjata také s občansko-sociální a kulturní segregací. Menšina se může cítit politicky, sociálně a kulturně vyloučená z důvodu absence politické asimilace a akomodace a může nastat násilný konflikt. Z těchto příčin mají představitelé menšin malou vůli k vyjednávání a kompromisům.²⁸

5 Kulturní integrace v praxi

S kulturní integrací je úzce spjata otázka do jaké míry mají být migrantům ponechány vlastní kulturní a sociální hodnoty. V praxi jde například o výstavbu mešit nebo nošení burky či nikábu²⁹. I přes rostoucí

²⁵ Integrace imigrantů do vzdělávacího systému. In: [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: http://www.soze.cz/wp/wp-content/storage/clanek-integrace_imigrantu_do_vzdelavaciho_systemu.pdf.

²⁶ KONEČNÝ, Martin. Globalizace a svoboda pohybu. In: *Sedmá generace - Společensko-ekologický časopis* [online]. 2002 [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.sedmagenerace.cz/text/detail/globalizace-a-svoboda-pohybu>.

²⁷ *Islám v Evropě - obohacení, nebo nebezpečí?*. Tomáš Pojar : Nebezpečím není islám, ale islamismus. 1. vydání. Praha, 2006. ISBN 80-86547-53-1. Dostupné z: <http://cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=727>.

²⁸ *Integrace cizinců v České republice*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/104278/pedf_b/BAKALARSKA_PRACE_2006.doc. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

²⁹ Termínem burka se zpravidla rozumí oděv ženy islámského vyznání v některých oblastech. Zakrývá celé tělo i s obličejem. Termínem *nikáb*, případně též *niqáb*, se zpravidla rozumí závoj zakrývající obličej mimo oči.

počet migrantů s islámským vyznáním v západním světě³⁰, neexistuje jasné vymezení, jak se v případě takovým záležitostem, spojených tradičně s určitým vyznáním, postavit.

V roce 2011 vstoupil v platnost francouzský zákon o zákazu nošení burek a nikábu na veřejnosti na území Francie.³¹ Francouzská republika se tak stala prvním státem, který trestá zahalování obličeje, a ještě před tím, než zákon vstoupil v platnost, si tím vysloužila vlnu kritiky, například od Thomase Hammarberga, komisaře pro lidská práva v Radě Evropy.³²

6 Diskriminace

Diskriminací se rozumí **neoprávněné rozdílné zacházení** na základě určitých diskriminačních kritérií. Pokud tento jev vztáhneme na problematiku migrantů, lze mluvit především o těchto *diskriminačních důvodech*: *rasa, etnický původ* (nebo též národní původ, příslušnost k etnické menšině), *náboženství* (víra, náboženské přesvědčení, stav bez vyznání). Tyto důvody jsou obsaženy ve všech právních předpisech, tedy jak v úmluvách, uzavřených po druhé světové válce, tak i v novějších normách. Dnes patří k tzv. *základním diskriminačním důvodům*.

Dále také *jazyk, národnost či příslušnost k národnostní menšině, politické a jiné smýšlení, sociální původ, majetek*. Tyto důvody jsou obsaženy v poválečných mezinárodních úmluvách, ovšem za základní diskriminační důvody dnes považovány nejsou.

Pozitivní diskriminace, nebo také afirmativní akce, je opatření zvýhodňující ty, kteří jsou jinak ve společnosti diskriminováni, anebo ty, kteří nemají možnost využívat skutečně rovných práv (zejména tedy příslušníci diskriminovaných menšin). Vychází se přitom z toho, že pouze formální rovnost v určitých situacích nestačí a že některé znevýhodněné je zapotřebí aktivně podporovat, aby jejich rovnost s ostatní společností mohla být úplná.³³

Provázanost diskriminace s kulturní integrací se opírá o schopnost chápat a přijímat odlišnosti, ať již přijímané skupiny, nebo většinové společnosti. To do velké míry souvisí s tzv. *etnocentrismem*³⁴, na základě kterého buď nechce jedna strana nárok na odlišnost té druhé přiznat, nebo tuto jinakost zveličuje a lišící se skupinu není ochotná přijmout mezi sebe.³⁵

7 Důsledky současného kulturního střetu

Nejzávažnějším problémem provázejícím nefunkční proces začleňování je možný **vznik paralelních společností**, majoritní a marginální, existujících vedle sebe *bez vzájemné soudržnosti*. To s sebou nese dvojí riziko – na straně imigrantů při nízkém stupni identifikace s jejími hodnotami, řádem, právem i kulturou

³⁰Termín, který zpravidla označuje západoevropskou kulturu nejenom v Evropě ale i mimo ni, všude tam, kde měla západoevropská civilizace rozhodující vliv.

³¹ČESKÁ TELEVIZE. *Francie rozhodla: Burky a nikáby se nosit nebudou* [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/101445-francie-rozhodla-burky-a-nikaby-se-nosit-nebudou/>.

³²Council of Europe: *Human Rights Commissioner Criticizes Banning of Burqas* [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_1205402766_text.

³³DISKRIMINACE: MANUÁL PRO PRACOVNÍKY INSTITUCÍ. *Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva* [online]. Praha: Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva, 2006 [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.poradna-prava.cz/folder05/diskriminace.pdf>.

³⁴Zpravidla chápeme jako tendenci posuzovat odlišné kultury, jejich zvyky, tradice a hodnoty z perspektivy kultury vlastní. Dostupné z: <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b01obecnatemata/11.pdf>.

³⁵Sociální vyloučení, předsudky a diskriminace - http://www.mkc.cz/uploaded/antidiskriminace/Socialni_vyloucen_i_predsudky_a_diskriminace.pdf.

vzniká atraktivní **zázemí extremismu** a **pěstování agrese** vůči přijímající zemi a na straně většiny **odmítavý postoj** majoritní společnosti k neintegrováným přistěhovalcům a jejich segregovaným uzavřeným komunitám (což může být současně potenciál pro nárůst popularity pravicově extremistických stran a hnutí). Výše uvedené jevy jsme měli možnost sledovat například v Německu, které zažívalo obtíže spojené s velkou neintegrovanou tureckou menšinou, nebo ve Francii, která koncem roku 2005 prožila rozsáhlé nepokoje neintegrováných přistěhovalců. Neintegrování, frustrování cizinci se často ocitají v bludném kruhu chudoby, usidlují se v chudinských čtvrtích velkoměst, kde se kumulují sociálně patologické jevy, jako je kriminalita, nezaměstnanost, alkoholismus, chudoba. Neúspěšná integrace také predisponuje k vzniku kulturní a ekonomické segregace menšin, jak bylo zmíněno již výše.³⁶

8 Dosavadní opatření týkající se této problematiky

8.1 Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků³⁷

Úmluva, přijatá roku 1990, usiluje o podporu a ochranu práv migrujících pracovníků. Mezi mnoha právy ustanovenými v této Úmluvě je i článek 16, který zaručuje právo migrujícím pracovníkům a jejich rodinným příslušníkům na osobní svobodu a bezpečnost a ochranu před svévolným zatčením a zadržováním. Další práva zahrnují i právo na přístup k sociálním i zdravotnickým službám a osvobození od nucených prací.

Doposud ratifikovalo tuto Úmluvu pouze 42 států. Bohužel státy, na jejichž území je nejvíce migrantů, tuto Úmluvu zatím neratifikovaly.

8.2 Úmluva OSN o právech migrujících pracovníků a práva neregulérních migrantů

Úmluva definuje migrujícího pracovníka jako osobu zapojenou do výdělečné aktivity ve státě, jehož není příslušníkem, snaží se však poskytnout ochranu i těm, kteří v zemi pracují či pobývají nelegálně. Zahrnuje také ochranu proti otroctví a nucené práci, proti konfiskaci a zničení dokumentů a prosazuje rovné zacházení s migrujícími pracovníky. Zároveň podporuje legální migraci a přiznává legálním migrantům další práva. Zatím jí nepodepsal žádný ze států Evropské unie.³⁸

9 Závěr

Ačkoli kulturní integrace určuje, jestli bude celkové začlenění migrantů do společnosti úspěšné, je zatím odsunuta do pozadí socio-ekonomické integrační problematiky a doposud jí nebyla věnována taková pozornost. I přes existenci obecných dokumentů je jich jen málo reálně uplatitelných v praxi. Migranti, směřující především do vyspělých zemí, jsou často pod tlakem integračních strategií nuceni zcela nebo alespoň částečně opustit své hodnoty a postoje. Při nesprávném uplatňování mocenského postavení a výrazném potlačení hodnot přistěhovalců často dochází k zvyšování nacionalismu na straně menšiny a odmítavému postoji ze strany většiny. Toto napětí může přejít až do násilného konfliktu. Tomu lze předejít jasným konceptem

³⁶ *Integrace cizinců v České republice*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/104278/pedf_b/BAKALARSKA_PRACE_2006.doc. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

³⁷ International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families. In: 1990. Dostupné z: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cmw/cmw.htm>.

³⁸ Úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin. [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/umluva-o-ochrane-prav-vsech-migrujicich-pracovniku-a-clenu-jejich-rodin-2>.

zapojení menšin do většinové společnosti a nalezením optimálního řešení, které zajistí rovné zacházení se všemi obyvateli země.

Jelikož migrace neustane, napětí s ní spojené bude existovat i nadále. Je však nutné, aby se obě strany snažily přijít na způsob, jak spolu mohou vzájemně fungovat. Nedá se očekávat, že by k takovému řešení dospěly ze dne na den, a je těžké předjímat, k jakému řešení se nakonec dopracují, nicméně je žádoucí, aby výsledná integrační politika zaručovala tu největší možnou stabilitu a spokojenost obyvatel. Právě na půdě Rady pro lidská práva bychom pak měli zvažovat, jakou cestu doporučit jednotlivým státům.

10 Související otázky

- Které okolnosti větší mírou přispívají k horšímu začlenění menšinových skupin do většinové společnosti – push nebo pull faktory?
- Měli by se přistěhovalci zcela ztotožnit s kulturou přijímající dané země?
- Kolik je ve vašem státu migrantů?
- Který z modelů integrace využívá váš stát při řešení problematiky migrace?
- Může reálně fungovat multikulturalismus?
- Jak se staví Vaše země k zákazu zahalování obličeje?
- Je pozitivní diskriminace tím nejlepším řešením?
- Může samotný čas vést k postupné lepší integraci do společnosti?

11 Seznam doporučených a rozšiřujících zdrojů

1. Základní vymezení migrace, její historie a současné tendence migrační politiky: http://is.muni.cz/th/66198/pedf_m/kopletni_diplomka.pdf.
2. Background Komise pro udržitelný rozvoj (CSD) Pražského studentského summitu na téma migrace: http://www.studentsummit.cz/data/1258974713944BGR_CSD_Migrace.pdf.
3. Diplomová práce *Integrace cizinců v České republice*. Některé informace se dají chápat obecně, nejen na příkladu České republiky: http://is.muni.cz/th/104278/pedf_b/.
4. Shrnutí postoje EU k integraci – obsahuje v příloze souhrnnou zprávu o *národních integračních politikách*: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/010/001249.pdf>.
5. O socializaci menšin pojednává kniha *Multikulturní výchova: socializace a integrace menšin* od Jakuba Hladíka.
6. Za zhlédnutí stojí film *La Haine*, který se zabývá problematikou nezaměstnanosti druhé generace přistěhovalců.
7. Jak zhodnotil situaci migrantů Kofi Annan v roce 2004 zde: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1018>.

12 Seznam použité literatury

BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vydání. Brno, 2003. ISBN 80-85959-47-X.

BAUBÖCK, Rainer. COUNCIL OF EUROPE. *The integration of immigrants*. 1994. Dostupné z: http://www.ihs.ac.at/publications/lib/ihsrp_15.pdf.

Council of Europe: Human Rights Commissioner Criticizes Banning of Burqas [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: http://www.loc.gov/lawweb/servlet/lloc_news?disp3_l205402766_text.

ČESKÁ TELEVIZE. *Francie rozhodla: Burky a nikáby se nosit nebudou* [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/101445-francie-rozhodla-burky-a-nikaby-se-nosit-nebudou/>.

DISKRIMINACE: MANUÁL PRO PRACOVNÍKY INSTITUCÍ. *Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva* [online]. Praha: Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva, 2006 [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.poradna-prava.cz/folder05/diskriminace.pdf>.

Fakta a čísla OSN: Úřad vysokého komisaře OSN. Praha: Informační centrum OSN, 2003, strana 37. ISBN 80-863348-02-4.

Goodrich, J.: *Multiculturalism in Canada, Canada & the World Background*. 1994. Dostupné z: http://www.mta.ca/faculty/arts/canadian_studies/english/about/multi/index.htm.

HIRT, Tomáš: *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identity*. Plzeň, 2005.

Integrace cizinců v České republice. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/104278/pedf_b/B_AKALARSKA_PRACE_2006.doc. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

Integrace imigrantů do vzdělávacího systému. In: [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: http://www.sozec.cz/wp/wp-content/storage/clanek-integrace_imigrantu_do_vzdelavaciho_systemu.pdf.

International Migrant Stock. Dostupné z: <http://esa.un.org/migration/>.

Introduction to Migration: what is Migration? In: *Radio 1812* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <http://www.radio1812.net/introduction-migration-what-migration>.

Islám v Evropě - obohacení, nebo nebezpečí?: Tomáš Pojar : Nebezpečím není islám, ale islamismus. 1. vydání. Praha, 2006. ISBN 80-86547-53-1. Dostupné z: <http://cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=727>.

JIRSENSKÁ, Lucie. *Integrace muslimských minorit v zemích západního světa (Francii, VB, SRN a ČR) po 11. září 2001*. Praha, 2008. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/113827/fss_b/Jirsenska_Bakalarska_prace_FSS_MU.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

KONEČNÝ, Martin. Globalizace a svoboda pohybu. In: *Sedmá generace - Společensko-ekologický časopis* [online]. 2002 [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.sedmagenerace.cz/text/detail/globalizace-a-svoboda-pohybu>.

LAQUEUR, Walter. *Poslední dny Evropy: Humanistická Evropa nebo islamistická Eurábie?*. str. 148. ISBN 80-7106-829-2.

Migrace. In: Člověk v tísní: *Podpora sociálně - integračních politik a služeb* [online]. [cit. 2013- 07-24]. Dostupné z: <http://www.epolis.cz/page.php?location=&menu=first&id=28&idNotion=6>.

Migrace. In: *Demografický informační portál* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_migrace=.

Migrace. Pražský studentský summit, 2009. Dostupné z: http://www.studentsummit.cz/data/1258974713944BGR_CSD_Migrace.pdf.

Reflexe konceptu integrace a promítnutí jeho definice do přistěhovaleckých politik na příkladu České republiky. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/78859/fss_m/Modrakova_Diplomova_prace.doc. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

Sartori, Giovanni: *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Praha, 2005.

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU: o přistěhovalectví, integraci a zaměstnanosti. In: *Mezikulturní dialog* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <http://www.mezikulturnidialog.cz/res/data/010/001249.pdf>.

Terminologický slovník. In: *Ministerstvo vnitra České republiky: Azyl, migrace a integrace* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>.

Úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin. [online]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/umluva-o-ochrane-prav-vsech-migrujicich-pracovniku-a-clenu-jejich-rodin-2>.

Všeobecná deklarace lidských práv: Článek 13. In: 1948. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>.

Autor: Michaela Matušková
Imprimatur: Ondřej Srb, Vojtěch Bahenský
Jazyková úprava: Lucie Gregůrková, Anežka Majdáková, Markéta Melicharová, Michal Zikmund
Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO
Grafická úprava: Veronika Maurerová, Markéta Melicharová
Nasázeno programem L^AT_EX.

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky
pro potřeby XIX. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2013

Asociace pro mezinárodní otázky,
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460
e-mail: summit@amo.cz
IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz
www.studentsummit.cz

Top partneři

Generální partner Modelu OSN

Hlavní partner Modelu OSN

Hlavní partner modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

Botschaft
der Bundesrepublik Deutschland
Prag

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky